

Stiftelsen Smålands museum

Rapport

Schaktövervakning
Fornlämning 39 - 40
Moheda socken
Småland

Inledning och bakgrund

Vid grävning för en vatten och avloppsledning i direkt anslutning till riksantikvarieämbetets fornlämning 39 och 40, Moheda socken, utfördes under tiden 30/3 - 10/4 1990, en schaktövervakning med efterföljande arkeologisk undersökning. Det berörda området besiktigades antikvariskt 29/3 1990. Det konstaterades därvid att inga ovan mark synliga anläggningar förekom. Uppdragsgivare var Alvesta kommun.

Lägesangivelse

Ekonomiska kartbladet SE 3e Elofstorp Koord: x=6319,50
y=1424,50

Grävningstid och arbetsstyrka

I anspråk för grävningen togs 64 arkeologtimmar samt 24 grovarbetstimmar. Som grovarbetskraft deltog under 1½ dag, personal från Alvesta kommun. Arbetet pågick under tiden 30/3 - 10/4 1990.

Topografi och fornlämningsmiljö

De båda berörda fornlämningslokalerna är enligt riksantikvarieämbetets fornminnesinventering redovisade som två gravfält med vardera fem runda stensättningar. De båda lokalerna är belägna på en nord-syd orienterad moränsträckning ca 180 m ö h. Vegetationen i området utgöres av granskog som dock i anslutning till fornlämning nr 40, nyligen blivit avverkad. Övriga lämningar i området är fornlämningarna 23, 24 och 25. För fornlämning 23 finns redovisat tre rösen (Ø 8 - 13 m). De båda övriga lokalerna innehåller vardera en hög. Dessutom har det ca 200 m nordost fornlämning 39 registrerats förekomster av kolbottnar.

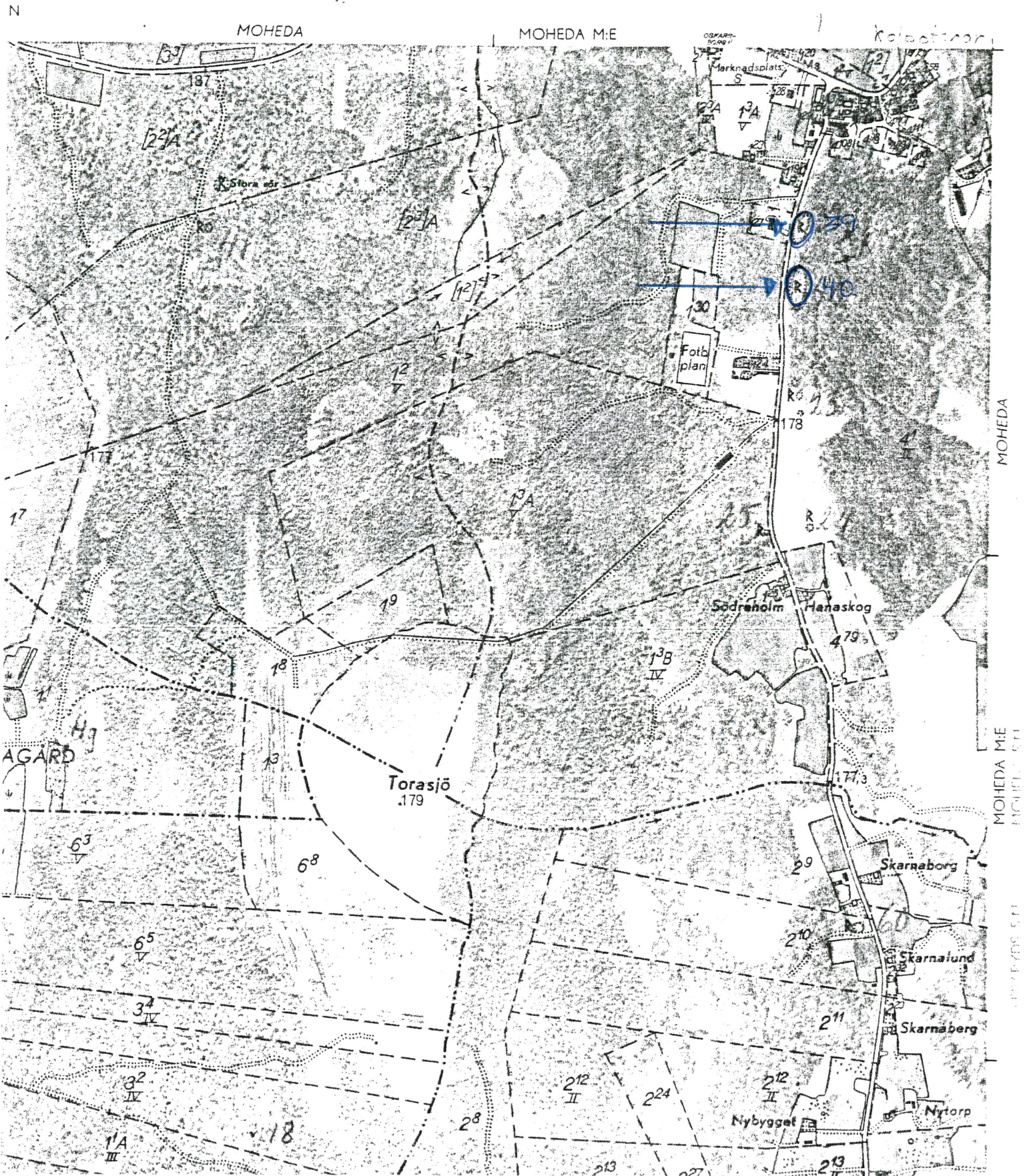
Arbetssätt och tekniska uppgifter

Vid grävningsarbetet för VA-ledningen, upptogs ett schakt (110 * 4,5 m). Härvid framkom, som det bedömdes, tre möjliga gravanläggningar (A1 - A3). För det upptagna schaktet upprättades en översiktsplan i skala 1:200. Planer avseende anläggningarna 1 och 3 ritades i skala 1:20. Anläggning 2 ritades i skala 1:50 (schematiskt pga tidsbrist). Samtliga profiler ritades i skala 1:20. Fotodokumentation utfördes i färg-dia och sv/v storbildsformat.

Postadress:	Besöksadress:	Telefon:	Telefax:	Bankgiro:	Postgiro:
Box 102	Södra Järnvägsatan 2	0470-451 45	0470-397 44	416-9504	68 14 43-8
351 04 VÄXJÖ					

Fig.1 Fornlämningens belägenhet på utdrag ur ekonomiska kartbladet 5E 3e, Elofstorp.

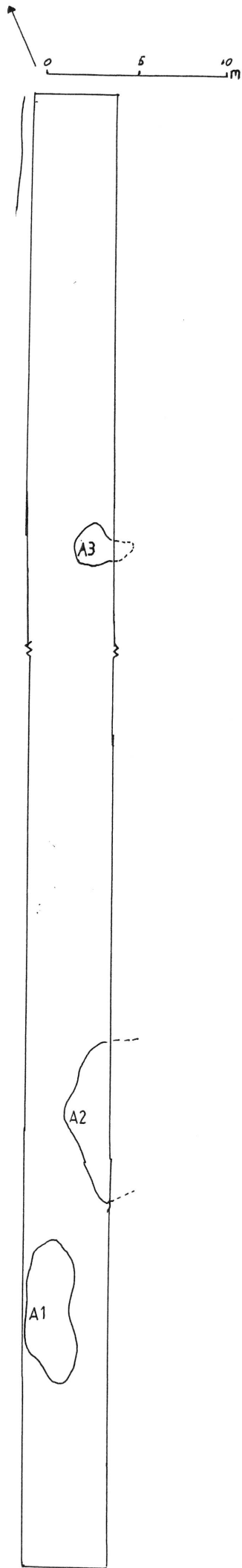

Fig 2. Situationsplan

Anläggningsbeskrivning:

A1: Oregelbunden - oval stensättning med 0,2 - 0,4 m stora stenar 8,6 * 2,7 m, höjd 0,2 m. Ingen kantkedja. Anläggningen var i den östra delen störd, sannolikt vid anläggandet eller tidigare breddning av den intilliggande vägen. Vid schaktningsarbetet stördes anläggningen även något i den östra delen. Därför var det ej möjligt att entydigt fastställa anläggningens ursprungliga form. Möjligen kan det ha varit en rund stensättning.

Efter avtorvning kunde det i ytan noteras ett svagt sotigt område i de centrala delarna av anläggningen. Ett 0,8 m brett provschakt handgrävdes genom anläggningen. Härfter handgrävdes och sållades anläggningens östra del (Sållets maskor = 4,0 mm).

I ett 2,50 * 1,45 * 0,36 m omfattande brandlager framkom:

Fynd:

F1	Träkol	13g	+179,22 m ö h
F2	Oidentifierbart järnföremål med en cirkulär bronsplatta (Ø 12 mm)	17g	+179,23 m ö h
F3	Brända ben	32g	+179,18 - 179,22 m ö h
F4	Träkol	17g	+179,26 m ö h
F5	Brända ben	35g	+179,24 m ö h
F6	Träkol	35g	+179,19 m ö h

F1, F2 och F3 framkom i omedelbar anslutning till varandra. De brända benen (F2) var koncentrerade i ett 28 * 20 cm stort område. De övriga brända benen (F5), framkom även de i koncentration, dock spridda över en något större yta jämfört med F3. (se plan).

A2: Oregelbunden stensättning med 0,2 - 0,6 m stora stenar, höjd 0,2 m. Ingen kantkedja. Anläggningens exakta form var vid undersökningstillfället ej möjligt att fastställa. Det kunde dock noteras att stenmaterialet i anläggningen var avsevärt grövre jämfört med A1.

Eftersom det förelåg behov av att skyndsamt borttaga anläggningen så handgrävdes till en början den del av anläggningen som var belägen i det för VA-ledningen avsedda schaktet. I detta område framkom träkol. Härfter handgrävdes ett 1 m brett provschakt mot anläggningens förmodade centrum. Härvid framkom ingenting.

Fynd:

F1 Träkol 7g +179,22 m ö h

A3: Oregelbunden stensättning, ca 2,40 * 2,60 m med 0,2 - 0,5 m stora stenar. Ingen kantkedja. Ett mindre område av anläggningens östra del undersöktes partiellt då detta område var bevuxet med två större granar. I anläggningen framkom inget soligt brandlager eller brända ben. I ett lager med mörkbrun sandig mo framkom emellertid:

Fynd:

F1 Träkol 8g +179,32 m ö h

F2 Knivskaft av järn
Längd 5 cm
Bredd 1 cm
Tjocklek 0,5 cm 9g +179,29 m ö h

F3 Knivblad av järn 29g +179,27 m ö h
Längd 8 cm
Bredd 2,5 cm
Tjocklek 0,5 cm

(samtliga mått är maxvärden)

Analyser

Till The Svedberg laboratoriet vid Uppsala universitet har prov inlämnats för C-14 bestämning med tandemaccelerator.

Följande prov har inlämnats: A1 F1 Träkol

Analysresultat kommer snarast möjligt att tillfogas denna rapport.

Undersökningsresultat:

En av de tre undersökta anläggningarna kan entydigt rubriceras som en grav. Det omfattande brandlagret med två mindre koncentrationer av brända ben ger besked om detta (A1). Graven var vid undersökningstillfället kraftigt störd, dels i den västra delen och dels i den östra. Det uppkommer därför vissa problem med att fastställa anläggningens ursprungliga form. Möjligen kan gravenläggningen i ursprungligt skick ha varit rund eller något oval. De oskadade partierna i anläggningens norra respektive södra del antyder detta.

De övriga anläggningarna som undersöktes kan ej på samma entydiga sätt definieras som gravar. Det bör dock framhållas att det pga tidsbrist ej var möjligt att totalundersöka A2. Endast den del av anläggningen som var belägen i det för ledningen avsedda schaktet undersöktes. I detta område påträffades spridda träkolspartiklar. Det påträffades ej någonting i det provschakt som upptogs i riktning mot anläggningens förmodade centrum.

Beträffande A3 synes en klassificering av anläggningen som en grav försvåras av det förhållandet att inga brända ben påträffades. I anläggningen framkom spridda träkolspartiklar tillsammans med en järnkniv. Enligt det i arkeologisk litteratur erkänt besvärliga förhållandet beträffande typologisk gruppering av knivar, så hålles frågan beträffande datering av A3 öppen.

Sammanfattningsvis är det med utgångspunkt i kriteriet - förekomst av brända ben - möjligt att betrakta endast A1 som en gravanläggning. I avvaktan på resultat av C-14 analys torde en preliminär datering till äldre järnåldern vara sannolik.

Teckenförklaring

Planer:

- - - + - - - = Begränsning för brandlager

F = Fyndmarkering

- - - - - = Störning i anläggning

Fig 3a. Plan A1

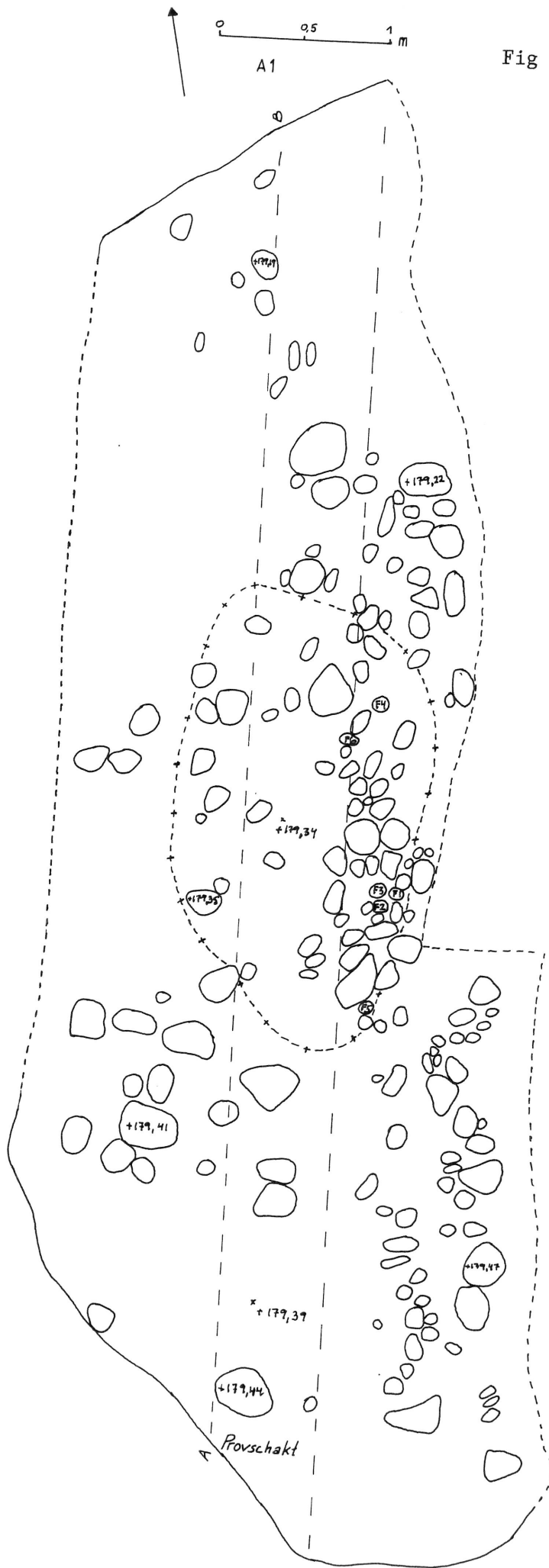

Fig 4a

A1 sedd från V under utgrävning

Fig 5a. Plan A3

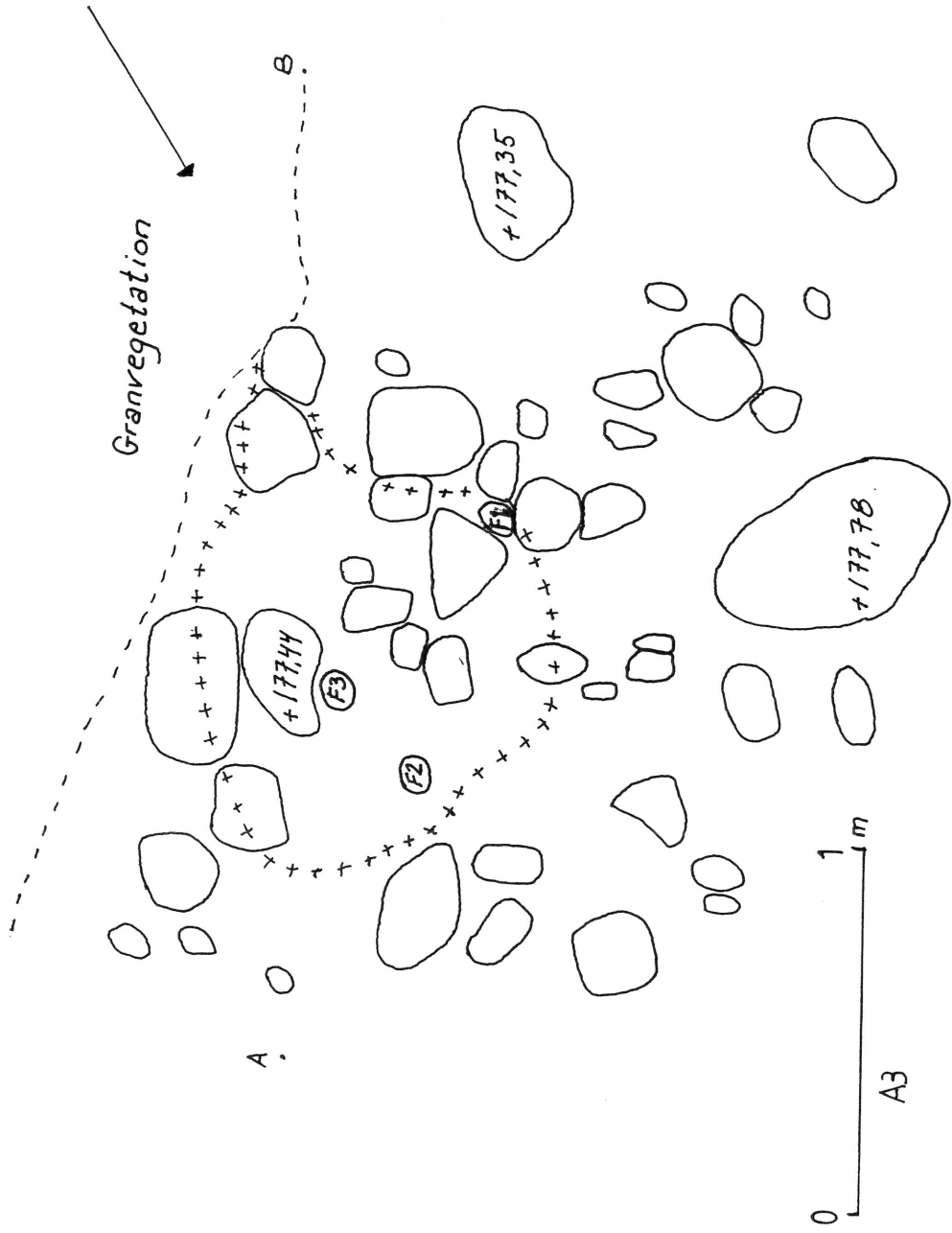
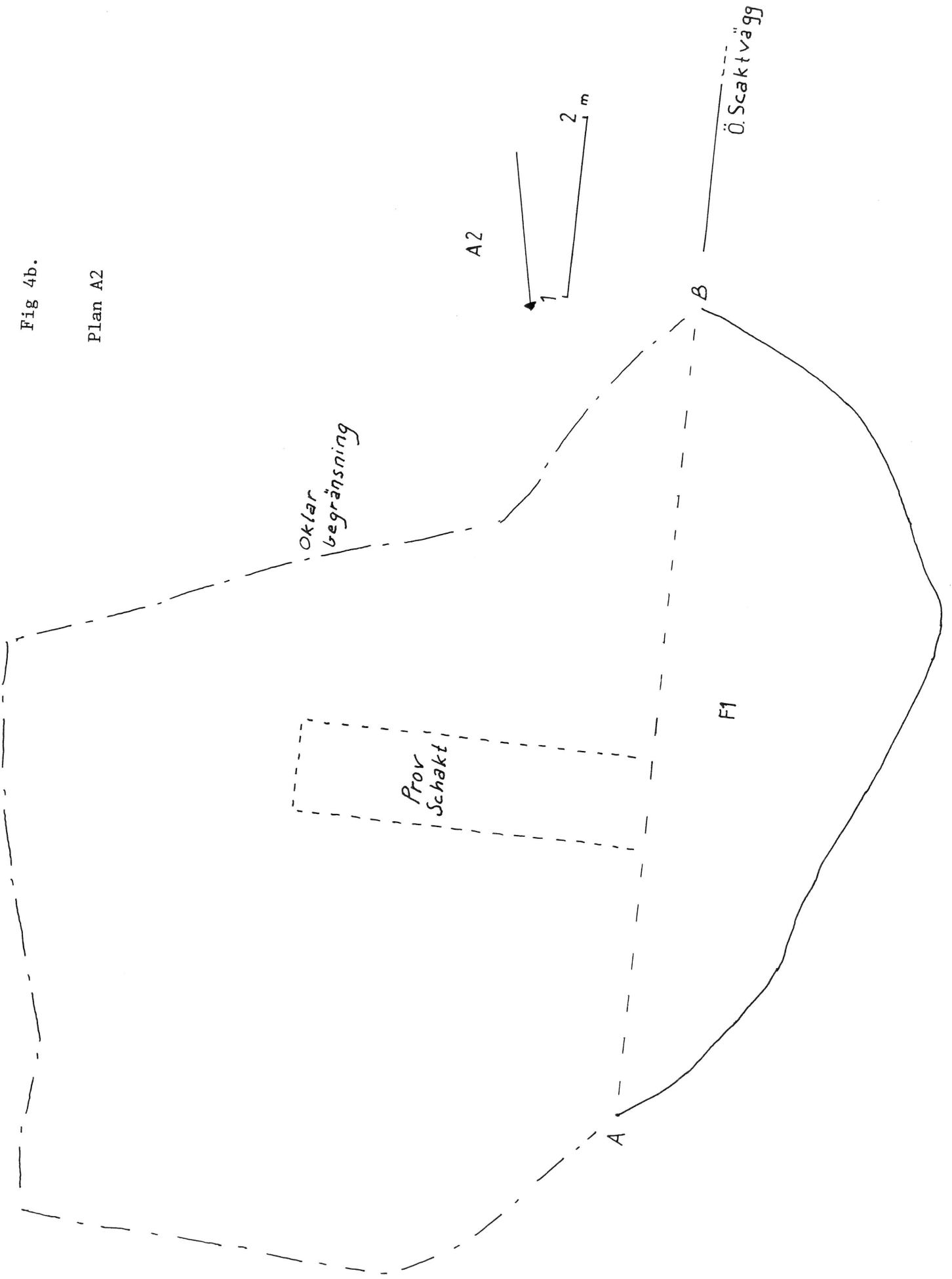

Fig 4b.

Plan A2

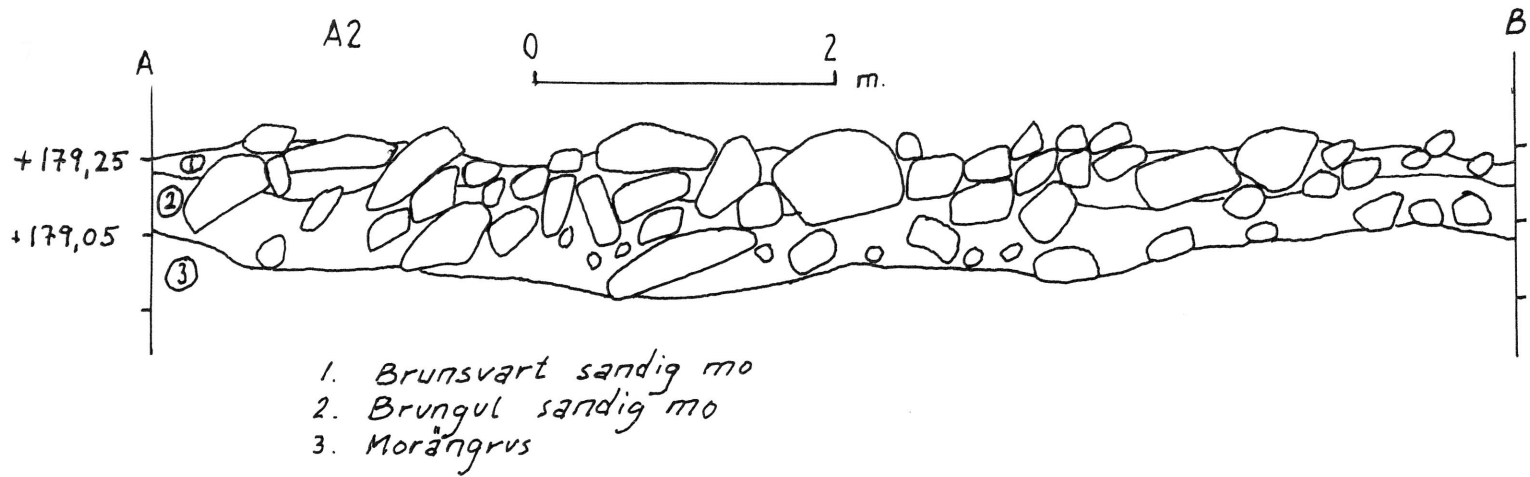

Fig 5b. Profil A2

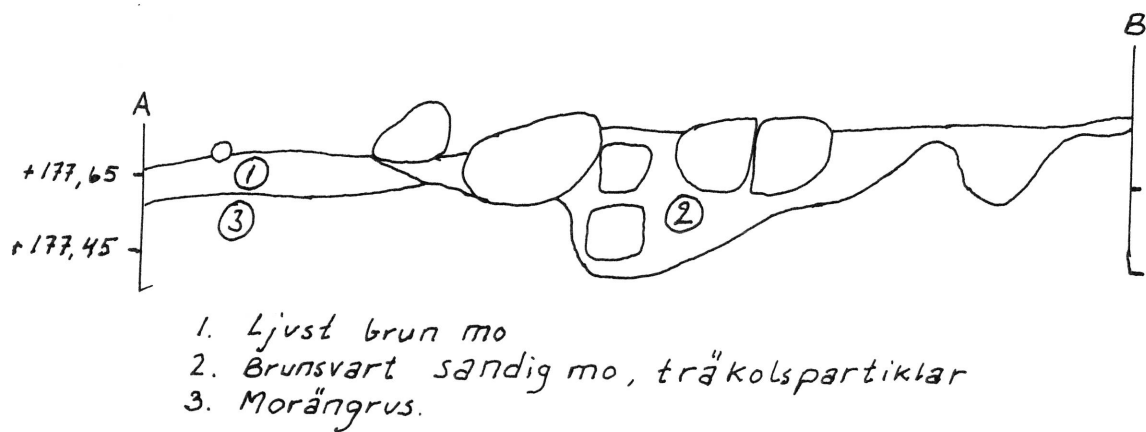

Fig 6. Profil A3

Fig 7   A3 sedd från V

Tillägg till rapport

F1. 39 - 40
Moheda socken
Småland

C-14 analys.

Träkol från A1 har analyserats vid The-Svedberg-laboratoriet vid Uppsala universitet. Följande resultat har därigenom redovisats:

<u>Labnummer</u>	<u>14 C-ålder BP*</u>
Va - 2017	2340 ± 80

* BP = Före nutid

Gravens datering (A1) är således förromersk järnålder.

Kävlinge 6/3 1991

Leif Nilsson